Ч. 166 (11.134). Львів, пятниця 29. липня 1927. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Знаменна відозва.

Львів, 28. липня 1927.

Одного дня, а саме в неділю 24. липня ц. р., радив у Варшаві найвищий екзекутивний орган польських ендеків т. зв. начальна рада Звйонзку Людово-Народового під проводом Гломбінського і тогож дня чи краще під тою самою датою появилася у центральному органі Польської Партії Соціялістичної „Роботніку" відозва екзекутиви тієї партії до всього „працюючого люду Польщі". Екзекутива З. Л. Н. радила над теперішнім політичним положенням, про теперішне політичне положення говорить і пепесівська відозва. — Знаменний збіг обставин! — Про постанови З. Л. Н. будемо писати окремо. Нині хочемо звернути увагу на відозву ППС. А вона гідна того як з уваги на її зміст, так і з уваги на тенденцію.

„Будьте готові до боротьби!" — це есенція цілої проклямації. Проти чого мобілізують свої проблематичної вартости сили польські — тут ужиемо більшовицької термінольогії — „соціял-зрадники" або „меншевики"? Вони хочуть повести працюючі маси — нині вже на жаль не їхні — до боротьби за загрожену „парляментарну демократію" або докладніше: до боротьби проти реакції і проти уряду на одному фронті та проти комунізму на другому фронті. Отже відразу два фронти хоче нині обсадити сильно скондензована польська соціялістична партія. Та не думайте, що ця боротьба має межувати аж з революцією, має чимнебудь нагадувати от хоч би травневий переворот у 1926 р. Можнаб було так думати на основі одної статті Недзялковського, що попередила відозву, а в якій говорилося про звисаючі над Польщею тучі, про громи, що гудуть серед працюючих і т. п. Зі самої відозви з боєвого її гасла: „хай живе новий сойм!" — довідуємося, що річ у майбутніх виборах. Отже відозву треба скваліфікувати як першу виборчу ластівку, як перший засіб виборчих підготовань і передвиборчої агітації.

Сумно нині в Польщі! Таке враління мусить винести кожний по відчитанні тої пепесівської проклямації.

„Від днів травневого перевороту — стоїть у відозві — минуло цілих 14 місяців. Робітнича кляса відсунена від впливу на державу. Повнота влади опинилася в руках горстки міністрів, вищих військових достойників і урядників. Роля великого капіталу і великих земельних власників зросла непомірно. Господарська політика уряду піддається вказівкам і домаганням тих груп. Фактичний керманич Річипосполитої — сповиває свої пляни і наміри незбагнутою таємницею. Не знаємо, чого хоче; не знаємо куди прямує. В його „окруженні" ростуть пінфашистівські струї, реакційні настрої, словом пляни наскрізь ворожі народові. Сойм ослаблений і поневіряний буржуазною пресою не може користати з права контролі; уряд стоїть понад краєм, перед ніким фактично не відповідальний. А положення працюючих кляс стає з дня на день щораз то тяжче. Дороднеча робить робітників і умових працьовників нуждарями. Союз уряду з поміщицтвом загальмував земельну реформу... Декрети пресові та репресії, кумання з клерикалізмом, — все те разом взяте бє у самі підстави волі, без якої нема демократії".

Так характеризує ППС. у відозві одного свого ворога. Та важко повірити, щоби ця партія так без розбору і в чамбул осуджувала весь уряд і ціле його „окруження". Бож це та партія, якої члени — а коли вони нині формально до неї не належать, то бодай симпатики! — засідають у томуж уряді. Ніяковість тієї убійчої критики для себе зрозуміли, видно, і самі автори відозви, бо у вівтірковому числі „Роботніка" читаємо її інтерпретацію пера пос. Недзялковського.

„Неможливо — каже він — охоплювати положення виключно з партійно-політичного становища, як це стало роблять т. зв. радикальні щоденники. Боротьба з Звйонзком Людово-Народовим не замикає в собі цілої боротьби з реакцією. Уряд воюючи з міщансько-націоналістичною частиною народово-демократичного табору намагається притягнути до себе капіталістично-поміщицьку і клерикальну його частину. Хоче повалити впливи на суспільність Гломбінського, Ст. Грабського, кс. Новаковського через скріплення впливів на державу з боку капіталістів, поміщиків і клеру як суспільних груп. Поміж урядом і правицею сойму відбуваються перегони за зеднання для себе посідаючих кляс. В Польщі повстали два огнища пересування нашого життя „на право": одно — це уряд, друге — це Табор Великої Польщі з приналежностями... **Не ведемо особистої боротьби, не понижуємо себе до історичного зменшування історичної ролі Пілсудського і т. д.** Вважаємо політику уряду злою, суспільно реакційною, шкідливою для демократії і політично антидемократичною. На нашу думку минулих 14 місяців були великим трагічним історичним блудом".

І хоч вважають пепеесн політику уряду шкідливою, то всеж Пілсудського і, очевидно, своїх співпартійців у його уряді виріжняють і з ними будуть менче боротися, бож при будучій виборчій кампанії вони всеж таки будуть і на далі розпоряджати дуже реальною силою. А вона пепесівським кандидатам зможе дуже придатися передовсім у боротьбі — не з реакцією, бо ППС доказала, що з нею вміє годитися, коли їй це виходить на користь! — зі своєю найбільшою і направду небезпечною суперницею, а саме з комуністичною партією.

„Не давайте послуху комуністам!" — кличуть пепесівські лідери у відозві, бо „диктатура комуністів лягла би на ваші груди таким самим важким каменем як диктатура фашистів". Ось і весь арсенал боєвих кличів проти комунізму. Він слабий, а слабий тому, що противник на тому фронті сильніший, не річевими аргументами своєї програми, але агітаційними засобами проти „зрадницької", як кажуть комуністи, ППС.

Найслабшим місцем цеї оригінальної передбоєвої то значить передвиборчої проклямації є те, в якому говориться про „заслуги" П. П. С. для „працюючого люду". Всі ті „заслуги" були тільки, на жаль, намічені, а ні одна не здійснена. На пятому році істнування сойму, при сумерку його днів, хотіла ППС. зробити все: і поправити долю робітників і урядників і рільників, і скасувати пресові закони і ухвалити закони про самоврядування і змінити конституцію і провести закон про збори і накінець направити господарські відносини в державі. Все це написане чорним на білому у відозві. Не дали ППС. доконати цього чуда за кілька днів уряд і реакція. Дійсно пожалування гідна доля тієї партії! І саме в імя певного винагородження для неї за ті трагічні невдачі останніх днів у конаючому соймі взиває вона весь „працюючий люд" до боротьби під її вилинялими прапорами, або іншими словами віддати при виборах голоси на пепесівських кандидатів, бо тільки вона, ППС., „здатна все до боротьби", бо тільки вона „стоїть на сторожі прав і здобутків" усього „працюючого люду".

Сатирична ця самореклама! Та нічого не зробиш, хто тратить грунт під ногами, шукає рятунку як може. Нним здається, що ця відозва це початок лебединої пісні тих польських соціялістичних націонал-патріотів. За скоро вони підготовляють передвиборчу паніку і за пізно себе „регабілітують".

Міркування у порожні.

Ріжні можливости із соймом та виборами.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 23. липня 1927.

Липень наближується до кінця. На 1-го серпня зїдуться посли (за ґажею) і тоді теж певне — так як порішили на останній „тайній" нараді у марш. Ратая — зійдуться знову лідери 8-ми польських „поважних" клюбів на розмову „що робити?" Як звичайно, так і тоді певне клюб Праці п. Косцялковського (себто п. Косцялковський і Баранський у своїх власних особах), з боязни заплямити свою льояльну непорочність супроти уряду зустрічю з бунтовщиками, участи в нараді не візьме; як звичайно в таких випадках, так і тоді певне ні марш. Ратай ані ініціятори наради не запросять до участи в ній клюбів національних меншостей, як представництв громадян нищої категорії. Після обміну „інформаційними даними" ш. учасники наради (лідери 8-ми польських клюбів) станутъ перед конкретним питанням: чи вносити заяву до президен. республики на негайне скликання другої надзвичайної сесії, чи залишити знову ініціятиву в цій справі урядові. В першому випадку є вже готова декларація ендеків (З. Л. Н.) — 100 підписів; коли хадеки додадуть своїх 41 підписів — заява так як готова (потреба 148 підписів). Тоді сойм буде скликаний виключно на домагання правиці — і це зразу визначить характер сесії. Згідно з 25 ст. конституції президент скликує сесію найдалі до двох тижнів після отримання заяви, себто сойм зібрався би десь около 20. серпня. При загостренії опозиції ППС., їх клюб зблизився у тактиці до клюбів правиці. Все-ж, дуже сумнівно, чи навіть у розпалі боротьби проти уряду ППС. започаткує рішаючу стадію боротьби сойму з урядом маніфестаційно рука об руку з ендецією. Якщо ця боротьба загострена близьким терміном виборів, то тим паче виборчі огляди кажуть берегтись компромітуючих союзів. Це вже не осінь 1925 року, коли марево повного краху фінансів і цілого нар. господарства ставало чудовим плащиком для братерства польського соціялізму з польською ендецією під медіяторською батутою червоного ґрафа Скшиньского. Це вже осінь 1927 року — а в міжчасі багато дечого змінилося. ППС. безумовно помудрішала; адже пословиця „мондри Поляк по шкодзє" ще не вийшла з обігу. Чи помудрішала настільки, щоби взагалі ніколи не входити в алянс з ендецією? Ах ні, цього ніхто не казав. Не входити лише тепер, в обличчю виборів, та й не дуже маніфестаційно. Тому виміна компліментів з „Визволєм" з нагоди ювілею „Заранажи", тому таке прихильне становище „Роботніка" до ідеї повороту чільного опозиціоніста пос. Тугута до проводу над „Визволєнєм"... Так ось мало виглядів, аби декларацію за відкриття сойму зголошували ендеки й ППС спільно чи розділно, але без асисти. Найбільше виглядів, що цим разом зголосять оту декларацію усі польські клюби; найменше — що взагалі ніхто не настоюватиме на скликанні сойму. В цьому останньому випадку — сесія збереться „найдальше у жовтні" (слова конституції) на звичайну сесію буджетову.

Приймім, що сойм збереться у другій половині серпня. Нема покищо жадних знаків на землі ні на небі, що поміж ендецько-соціялістичною опозицією та урядом зайде тихий закулісний компроміс, який гарантував би урядові залишення на боці всіх аж занадто „незручних" справ (зміна конституції, пресові декрети, телеф. мірники, виборчі права старшин), а запевнив би соймові бодай можність переведення ославлених самоуправних законів, які вже стали „пунктом гонору" польської ендеко-соціялістичної більшости. За те всі знаки на землі й небі вказують, що, навпаки, найблизша сесія, надзвичайна чи звичайна, принесе рубом поставлене внесення довіря-недовіря урядові. Іншими словами: що в страху перед ще одним таким приниженням, якого сойм зазнав в останнє, сойм за всяку ціну спровокує, кажучи драстично, уряд до розвязання його. *Тоді ми мали би вибори у листопаді.*

Колиж сойм доживе до звичайної сесії і почне довбати над буджетовою провізорією, довбатиме до 5. листопада (пятиріччя виборів) чи до 4. грудня (пятиріччя 1. засідання (ст. 11 конституції). *В такому разі вибори відбудуться у лютому (березні) 1928 року.* Це останній конституційний термін, до якого уряд може користуватися наданими йому 2. серпня мин. року уповноваженнями. Одначе тут може виринути ще правнича суперечка: як погодити постанову ст. 26 констит.: „Президент Річпосп. розвязує сойм і сенат після упливу часу, на який були вибрані" (ст. 11. на 5 літ від дня відкриття сойму), з постановою ст. 25, що „уряд складає соймові на сесії проєкт буджету не пізніше ніж на 5 місяців перед початком слід. буджет. року" і що „від хвилі зложення соймові проєкту буджету соймова сесія не може бути закінчена, доки буджет не буде ухвалений".

хвалений, але знову стаття 44. (про права президента видавати підчас неприсутности сойму розпоряджень із силою закона) забороняє президентові торкати ст. 4., де говориться, що „державний закон устійнює щорічно державний буджет на слідуючий буджетовий рік". Ті на перший погляд конституційні суперечности у відношенні до терміну сесії й обовязків сойму та президента супроти буджету, зродили плян *продовження* каденції сойму аж до ухвалення буджетового предложення, себто е-вент. навіть до кінця березня (буджетовий рік може бути довільно устійнюваний; однак сойм мусить бути скликаний у жовтні і має 5 місяців на полагодження буджету, вкл. з сенатом). Однак при нинішніх соймових настроях є просто виключене, щоби сойм згодився на продовження його егзистенції. Радше можна припустити, що сойм, лякаючися такої благодати, прийме демонстративно предложений буджет на лоб-на-шию протягом кількох засідань і то грудня таки стане врешті „зрілий" для розвязання.

На цьому можливости соймових перипетій не вичерпачі. Залишається ще: розвязання сойму з ініціятиви уряду ще перед можливим найблищим терміном явного зудару, себто в першій половині серпня ц. р., і розписання виборів методою приноровленою при виборах до самоуправних установ: тоді ми мали би вибори можливо вже в вересні ц. р.

Очевидно, що справа як розвязання сойму так і виборів вяжеться найтісніше зі справою *зміни виборчої ординації*. Це „окрема історія" для себе. Впоротці: Правда підчас останніх нарад конституційної підкомісії був такий випадок, що польські демократичні партії абсентувалися і дали можливість реакції перевести бажані її постанови власними її голосами, але потім, на повній конституційній комісії, ці демократичні партії знову зявилися і остаточно покищо до компромісу не дійшло ані теж взагалі до жадних постанов комісії у цій справі. Так як нині стоять справи, польська лівиця іде на зміну ординації в напрямку збільшення східних виборчих округ та допущення союзу міст на цілій території республики; зменшення числа послів лівиця одкидає і ледви чи така „реформа", перейшла би, в огляду теж на отримання доказів (прилюдний жидівський протест), що переведення такої операції на тілі меншостей можна би перевести лише при такому крику і такій пироковакровній протестаційній акції усіх „меншостей", що це в уваги на позичку і т. п. інші міжнародні державні комбінації не зовсім вигідно... Зате не слід легковажити проектів, розроблюваних у президії ради міністрів. Чуємо, що м. і. є і такий проект, який передбачує *іменування* урядом певної скількости послів, а саме такий відсоток послів, який припадає на голоси *невіддані* (себто: голосує впр. лише 75 прц. управнених; різниця 25 прц. зараховується урядові, який вважає, що це голоси людей або політично індиферентних або довіряючих урядові; таким робом, укупі з послами прихильних партій, уряд запевнив би собі трівку більшість. Очевидно, що всяку зміну ординації уряд міг би перевести або 1) діставши на це уповажнення, якого не має, 2) дорогою протиконституційною. На перше — в нинішній ситуації, при нинішньому довірю до уряду з боку як ендеції так соціялістів трудно рахувати; щодо другої можливости — хто має силу в руках, той усе перевести може, тим паче, що за нагоду не трудно.

Таких і тим подібних комбінацій тьма-тьмуща. В часах канікули й посухи на 3-рядкові інформації, не шкодить поінтересуватися інколи і такими міркуваннями.

І. Кедрин.

З побуту на Радянській Україні.

VIII.

Правописна конференція в Харкові.

Окрім д-ра Свєнціцького, Сімовича і мене брало участь в конференції досить значне число галицьких українців. Це ті люди, що на Радянській Україні живуть від десятка або й більше літ і тут працюють на науковому чи педагогічному полі. Видно, що вони щиро трудилися і своєю роботою заслужилися, коли їх пошановано запрошенням на конференцію. Дехто начислив між її учасниками аж 18 галицьких українців. Наскільки подане число було би вірне, то воно становило би ледви четвертину всіх членів конференції.

Зверну увагу, що від перших хвиль відродження, галицькі українці йшли за правописом, уживаним на Великій Україні, від правопису Максимовича в трицятих роках XIX віку, Кулішевого в шісдесятих роках, а кінчаючи на академічному правописі з 1920 р. Під цим оглядом не були вони ані вперті, ані заскорузлі, ані ретроградні.

Не скажу, щоби на харківській конференції галичани виступали наверх без виїмку солідарно, одно тільки певне, що значна більшість учасників обстоювала цю традицію, яка витворилася в Галичині на правописнім полі, в школі, публіцистиці, періодичних виданнях і науці. А ця традиція в дечому відмінна від тої, що принялася на Великій Україні.

Звідсіля йшли дрібні суперечки і непорозуміння. Учасник конференції Андрій Річицький підніс навіть прилюдно заміт про уступки галичанам в „Комуністі" з дня 1. червня. Статтю Річицького переповіло „Діло" у 127 числі. Автор статті жалувався, що для галичан внесено апостроф, ухвалено уживати послідовно в чужоземних словах ґ (ґазета, аґітація), та рішено чужоземні слова передавати через помякчене л (плян, лябораторія і т. п.)

З деяких натяків на конференції можна ще було винести враження, будьтоби галицькі українці обстоюють за своєю країною Піємонт української культури.

Щоби покласти кінець цим непорозумінням, я вважав умісним забрати голос при кінці конференції та промовив менше-більше такими словами:

„Могло би комусь видаватися на основі деяких слів, що упали на конференції, або на основі статті гром. Річицького, будьтоби поміж нами, галицькими українцями а придніпрянцями настало роз'єднання. Такого роздвоєння я не бачу, а противно ці слова і заміти гром. Річицького я вважаю великим компліментом для галицьких робітників пера і для їх праці, веденої протягом довгих десятків літ в школі, публіцистиці, науці. Для нас байдужне, чи будемо писати з апострофом, чи без, лябораторія, чи лабораторія. Це дрібниці, про які не слід сперечатися. Вони нас певно не роз'єднають. І нехай ніхто з діячів Радянської України не побоюється, що ми, галицькі українці, хочемо Піємонт української культури затримати за собою. Український Піємонт признаємо за Радянською Україною, бо тут українська мова має доступ від найнищих до найвищих шкіл, бо тут промощує київська Академія нові шляхи для української науки, бо тут, в тім домі Наркомосу, в якому маємо честь гостити, куються закони для українського культурного розвитку. В імя культурного єднання приймемо ухвалений на конференції правопис і будемо старатися перевести його всюди, де тільки сягає наша сила. Стверджую прилюдно, що з конференції виходимо не роздвоєні, а об'єднані.".

Мої слова прикрили члени конференції рясними оплесками. Маю враження, що галицькі українці вели себе на конференції гідно. Виношу це із слів акад. Кримського, що здаючи звіт із конференції на повному зібранні Академії Наук, сказав у моїй прияві отсі знаменні слова: „Завдяки високому тактові галичан, конференція закінчилася як не можна краще".

Новий правопис не принесе значніших змін За те можуть бути спокійні усі люди, що ним цікавляться. З огляду на те, що в конференції брало участь дуже значне число людей, що матеріял правописний був незвичайно обильний, а деякі рішення западали часами одним, або двома голосами більшости, сумнівні питання віддано до розгляду державній комісії Наркомосу. Є надія, що небавом вийде готовий правописний підручник, який прийметься по всіх областях українських земель в імя успішного розвитку української культури і тісного духового і культурного єднання.

Не треба забувати, що вислідів конференції вичікувано всюди нетерпеливо, а головно на Радянській Україні, де підручники для народніх шкіл друкуються у міліонах екземплярів. Їх друк нарочно стримано до ухвал конференції.

Протягом цілої конференції висіла над нами тяжка томляча жара. Вона доходила від 35 до 40 степенів Реоміра. Подавано для охолоди чай із закусками. Та всеж таки нерви тяжко було утримати в рівновазі нерви, хоча кожний із нас, при дрібніщих питаннях міг вийти на хвилину поза салю і розпростувати хребет. Одиноким незломним під цим оглядом був провідник конференції, комісар нар. освіти Ол. Миколаєвич Скрипник.

Протягом десяти днів тільки двічі на пів години кинув конференцію, бо мав рівночасно засідання Ради народніх комісарів. Проводив конференцією енергійно і тільки тому вона закінчилася в десяти днях. Хоча не фільольоґ, ком. Скрипник опанував матеріял в цілости. Теперіш-

Д-р В. Щурат.

ДУМА
про Самійла Кішку.

(Присвята Дмитрові Багалієві.)

В століття української народної пісні пригадується й та, що передовсім почала звертати на себе увагу — українська дума. Добрих сто літ тому назад записана, а щойно в 1836 р. в варіянті Лукашевича надрукована — між знаними досі думами найдовша — дума про Самійла Кішку будила все й найбільше зацікавлення у вчених. Протеж не допорпались вони в своїх пошуканках до нічого певнішого над те, що сорок літ тому назад міг виказати в „Кіевской Старинѣ" (1883, кн. VI) Науменко. А виказував він схожість думи про Самійла Кішку зі змістом італійської брошури, надрукованої в Римі 1643 р., в котрій розказано, як то один знатний офіцир з польської України, Іван Симонович, при помочі потурченого ренегата Микули, опанував турецьку галеру й визволив з полону 207 своїх товаришів-земляків. Міркуючи, що така подія мусіла статися доволі голосна на цілій Україні хочби наслідком повтаряних оповідань утікачів, Науменко прийняв її за основу думи і вважав її зложеною не раньше 1643 р., а з іменем історичного Самійла Кішки звязаною лиш на основі якихось переказів про його побут у полоні.

Не відкидаючи правдоподібности міркувань Науменка, я при помочі хочби новіших студій Беккля про психольоґію народньої поетичної творчости — передовсім у відношенні до історичних фактів — мігби без великого труду виправдувати всі ріжниці між італійським оповіданням і українською думою (зміну героя, згадуваних осіб, місцевостей і т. ін.), але кінець-кінцем мені все таки трудно булоб прийняти Науменкове пояснювання повстання думи про Самійла Кішку без поважних замітів і коректур спертих на інші факти.

Попавши на слід італійської брошури з 1643 р. лиш завдяки перехованому в „*Ossolineum*" рукописному перекладові її на польську мову (хто зна, чи вірному!), Науменко не знав, що подібна подія з приблизно того самого часу була розказана в двох ранших італійських брошурах у звязку з Марком Якимовським з нашого міста Бару, котрий, взятий у турецьку неволю під Цецорою, визволив з неї себе й товаришів-земляків більше-менше таксамо, як Симонович. Обі згадані брошури знані Естрейхерові. Одна з них була друкована в Римі 1623 р., друга тамже 1628 р. Наголовок першої: „*La conquista della galera di Alessandria nel porto di Meteline coll' sopra corragio del Capitano Marko Iakimowski Polacco*..." Наголовок другої брошури: *Rellatione della conquista fatta della galera capitana d'Alessandria nel porto di Metellino per opera del capitano Marco Jakimowski*..." Рівночасно з цею другою брошурою, в році 1628 появився й польський переклад її в Кракові, занотований також Естрейхером: „*Opisanie krótkie zdobycia Galery przednieyszey Aleksandryjskiey w porcie Metelliny za sprawą dzielną y odwagą wielką Kapitana Marka Jakymowskiego*..."

Марко Якимовський — оповідається в брошурі — здавшись на поміч Божу й на власну відвагу, змовляється з двома товаришами неволі, Стефаном Шатинським і Іваном Столчином, на велике діло визволення. Використовуючи відповідну хвилю, хвилеве віддалення частини військової залоги з галєри, убиває кочегара й керманича, здобуває оружжа й роздає його товаришам-каторжникам. Потім убиває головного наставника Мустафу, потурнака з Неаполя й кидає його в море, даючи приклад, як товариші мають поступати собі з иншими турецькими посіпаками. Опановану невільниками ґалєру острілюють з берега турки і шлють за нею погоню, яку одначе спиняє буря. Полишивши за собою власника галєри Расимбека з його дружиною, визволені допливають до Месіни, відтам до Палєрмо, де пускають на волю вязнених турків і жінку каді Ісуфа, котру Расимбек віз до Александрії. Чотири гарні християнки, які були при ній, побрали собі Марко Якимовський і його три товариші за подругь, а принявши в Римі папське благословення й зложивши там трофеї побіди в дарі папі, кардиналам і ріжним костелам, щасливо дісталися через Краків до своїх рідних сторін.

Такий короткий зміст оповідання-реляції. В цілості тексту передруковувати тут не треба, бо його часто друковано по польськи (гл. *A. Grabowski*: „*Starożytności historyczne polskie*", Краків 1840; „*Lewianin*" з 1841 р.; *K. Milewski*: „*Pamiątki historyczne krajowe*", Варшава 1848; *Dr. W. Hahn*: „*Marek Jakimowski w historji i poezji polskiej*" в *Wiek-y Now-im* з 1920 р. ч. 5745 до 5752). В польській літературі були драматичні й поетичні опрацьовання цього оповідання. Естрейхер згадує недруковану драму Ал. Бонковського (*Bibliografia pol. I. 35*), а мені знані є поеми Ал. Грози („*Marek Jakimowski*" в *Dodatk-y* до краківського „*Czas-y*" з 1857 і в виленськім виданні з 1858 р.) та Іпол. Свєйковського („*Marek Jakimowski*" Париж 1878). Поеми так само скучні, як довгі. Свєйковський спирався на матеріялах доставлених йому малярем Олещинським і письменницею Духинською. Чи крім італійського оповідання були між ними й інші, не відомо.

(Кінець буде.)

…ний ком. нар. освіти уявляє собою велику індивідуальність. До нас, галичан, відносився ком. Скрипник дуже прихильно, а в складних питаннях запитував нас часто про гадку. За цю незвичайну уважливість за світлий провід зложили ми ком. Скрипникові сердечну подяку.

А крім цього ком. Скрипник — завзятий чоловік. Конференція тривала денно десять годин. По годині 10. вечером розходилися ми утомлені домів, а ком. Скрипник вів дальше провід на засіданню Наркомосу до години пів на четверту ранком. По короткім сні був він вже о год. 8. рано при праці, а о год. 10. починав правописну конференцію. Так у тиждень, двічі або тричі. Умів працювати днями і ночами, з малим випочинком.

Кажуть, що усіх комуністів, приналежних до партії є на просторах давної царської Росії — один міліон. Приймають до партії тільки таких, яких поручить пятьох членів партії. Цей міліон людей кермує справами і долею сто сорока міліонів населення. Тому й велика і вичерпуюча є їх праця.

А за цю працю — мала винагорода. Партійний, хочби й комісар (міністер) побирає найвищу платню 210 карб. на місяць, коли українізатор, що працює у пяти гуртках, заробляє 500 карб. Наскільки партійний (комуніст) заробить окремо літературною, чи науковою роботою, він мусить віддати четвертину цього заробітку на партійні цілі.

Партійний обовязаний до безумовного послуху управі партії. Мусить їхати з промовою в зимі серед тріскучого морозу при найгіршій комунікації — коли дістане такий приказ. Тому й треба мати залізне здоровля і залізну волю і залізну карність — хто хоче бути членом партії.

Правописну конференцію закінчено відспіванням інтернаціоналу та „Заповітом" Тараса Шевченка в укладі пок. композіста Кирила Стеценка.

(Далі буде.) **Кирило Студинський.**

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Яминій. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера!

Жертви слати на адресу: Львів, Підвале 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Военні настрої.

Москва, 27 липня 1927.

Дня 25. ц. м. комісар військових справ Ворошилов виголосив у військовому таборі в Красноброді коло Ленінграду промову, в якій між іншим сказав: Находимося тепер у подібній ситуації, яка була перед вибухом великої війни. Багато признак вказує на те, що вдасться оминути війну. Та це не є певне. Навпаки — в останніх місяцях відносини погіршилися як супроти радянської Росії, так і супроти робітничих кол у всіх державах. Мусимо рахуватися з тим, що в будучій війні будемо мати сильного ворога. І тому мусимо поважно приготовлятися до війни. Перемога буде наша. Наша авіятика не уступає авіятиці найбільших держав, а також наші інші роди зброї технічно значно поступили вперед.

Франція і С. Р. С. Р.

Москва, 27. липня 1927.

Французький амбасадор у Москві відбув нову конференцію з Чічеріном. У розмові амбасадор звернув увагу радянського комісаря для заграничних справ на недопускаємість дальшого піддержування радянським урядом комуністичної пропаганди на тереві Франції, бо це моглоб дуже відємно відбитися на дальших французько-радянських пертрактаціях у справах довгів. Амбасадор не приняв до відома заяви Чічеріна, що пропаганду веде III. інтернаціонал, а не уряд.

Віденські заворушення перед парляментом.

Віденъ, 27. липня 1927.

Сьогодні велася далі в Національній Раді дискусія на тему подій з 15. і 16. ц. м. Посол Ґіртлер (христ. сусп.) обговорював події зі становища селянської людности. Селяни бажають передовсім мира і певно не появляться на вулицях Відня. Посол Реннер (с. д.) з признанням підніс умірковaний тон промови пос. Ґіртлера. Посол Біхль (хлопський союз) заявився за привернениям кари смерти.

Міністр Квятковський про господарську ситуацію Польщі.

Варшава, 27. липня 1927.

В мін-ві промислу й торговлі відбулася в середу передполуднем пресова конференція, на якій мін. Квятковський представив справу торговельного і платничого білянсу Польщі. Загальний тон промови міністра песимістичний, хоч він намагався кепський стан польської господарки прикрити ріжними фразами. Характеристичне в його промові таке речення: „Наш торговельний білянс може до кінця року виказувати дефіцит, але ми не маємо причини тим журитися чи гризтися". Про можливість валютового потрясення — запевняв мін. Квятковський — не може бути в Польщі мови. Опісля подавав цифри ввозу й вивозу і висновки на основі тих цифр. Ніякі валютово-господарські катаклізми міністрові не страшні, бо, мовляв, Польщу ждуть кредити, а зрештою суспільність має подостатком тихих резерв.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·91—8·91·25, канадійський долар 8·88·50—8·89, чеська корона 0.26·50—0.26·75, австрійський шілінґ 1.25·50—1·26·00, румунська лея 0.05·50—0.06·00, французький франк 0.34·50—0.35·00, швайцарський франк 1.71·50—1.72·—, фунт штерл. 43·30—43·70.

Золото.

20 корон 36·00—36·50, 20 франків 34·50—34·80, 20 нім. марок 42·30—42·80, 10 рос. рублів 46·50—46·80.

Срібло.

Австр. кор. 0.63·50—0.64·00, 5 австр. кор. 3.35·00—3.40·00, австр. фльорени 1.67·00—1.70·00, рос. рублі 2.73·00—2.77·00, копійки за рубель 1.37·00—1.39·00.

Виборчі висліди.

НАРАІВ-МІСТО.

До виборів у Нараїві місті українці йшли в бльоку з жидами, який себе оправдав. Вибрано 13 українців, 11 жидів і 8 поляків, що відповідає менш-більш числу населення кожної національности нашого міста. З виборів невдоволені тільки польські шовіністи, тому, що їх переведено справедливо і загал населення ними вдоволений.

ЧОРТКІВЩИНА.

В містечку Білобожниця вибрано 25 свідомих українців, 6 поляків і 1 жида. Населення виявило величезну свідомість і зорганізованість. Голосували всі мужчини й жінки, а навіть старці й каліки! Поляки, зорганізувавшись у IV. колі, збойкотували III. і II. коло, а в I., у якому було 4 управнених до голосування, вибрали своїх 6 радних (крім того вийшов там один наш і один жид). Вибори ці мають своє значіння, бо на Білобожницю напосілися здавна ріжні польські „культуртреґери". Тепер вони побачили, що наш нарід таки не подається. — В Ридодубах вибрано по половині українців і поляків, хоч там українська більшість. — У Ромашівці вийшли самі українці, в Слобідці Джуринській самі поляки, хоч це село перед 30 роками мало велику українську більшість! Нині воно славиться з „народового" патріотизму на цілий повіт. — В Джурині йшла боротьба між двома таборами: українським і спільним москвофільсько-хрунівсько-польським. У IV. і III. колі вибрано частинно москвофілів (більшість), частинно українців (6) і 2 поляків, що були на москвофільсько-жидівській лісті. Мо… [illegible] … до виборів … поляки зі Слобідки, що в числі понад 60 мали право голосування в Джурині і всі явилися до виборів. Вибори до II. кола не йшли вже по лінії кацапсько-польського бльоку, бо чесніші елементи з москвофілів не хотіли голосувати на провідників кацапів Цепендів і поляків. Тому представник кацапів при виб. комісії Гринь Цепенда (талергофець) викликав у виб. льокалі авантуру і покинув виб. комісію, наслідком чого вибори перервано. Коли вони відбудуться, ще не знати. Жиди від яких залежить вислід виборів у I. колі, є під страшним терором польських чинників. Тому I. коло мабуть для нас пропаде. — В *Поліцях* вибрано до ради самих свідомих людей, в тому кілька жінок. У *Криволуці*, де поляків зовсім нема, вийшли прихильники „хлібоїдів", які у нас ґрасують по цілому повіті. — Висліди з інших сіл подамо.

КОМАРНЯНЩИНА.

Комарно. Компроміс з двома іншими національностями дав нам 12 радних на всіх 48. З того добра третина це імена, які мало що говорять і до котрих загал міщанства має рішучо замало довіря. Самі виборці реагували на подану їм лісту в той спосіб, що вичеркали несимпатичні імена і вставляли інші, очевидно, доривочно дібрані, що внесло у вибори деякий заколот. Національний склад: 12 українців, 19 поляків, 17 жидів. — *Клицько-Якимчиці* з парцеляцією вибрали 12 українців і 12 поляків. Лихому висліднові виборів винні комуністи і сельроби, що тут досить сильно загніздилися і здеморалізували село до тої міри, що воно уважається з погляду організаційного за одно з найгірших. — *Лівчиці*, громада з 20 проц. поляків, вибрала 7 українців, 9 поляків. Виною кепський виборчий комітет і безпримірна байдужність громадян до справи виборів. — *Нове Село* з 15 проц. поляків вибрало 12 українців і 12 поляків. Цілковита недіяльність виборчого комітету і незорієнтованість виборців, що творили собі власні лісти і ставили на них, кого попало. Особливим прикладом є *Погірці*, громада зі значною домішкою латинників і значно підломаним почуттям правовости, що не зважаючи на невтомні заходи місцевого завідателя парохії, вийшла з виборів побитою (13 українців, 19 [illegible]). — Вищеделені громади можуть служити застрашаючим прикладом, як мститься безплановість акції у нас самих і які руйнуючі наслідки приносить по селах комуністично-сельробівська пропаганда, що не перебирає в засобах і не вагається йти з кожним, хто тільки поборює національний фронт. Усі інші (26) громади Комарнянщини (коли не рахувати трьох на половину мішаних, в котрих побідили поляки) вибрали громадське представництво, що хоч не так дуже бездоганне під оглядом квалітативним, та з національного погляду є менш-більш без заміту.

Виборчий рух.

РАВЩИНА.

В неділю 10 липня ц. р. відбулося в Потиличі в домівці чит. „Просвіти" виборче віче. Зібралось около 200 громадян, в тім числі богато жіноцтва. Віче відкрив голова Повіт. Нар. Комітету з Рави Руської п. Любомир Данилович, проводив п. Дмитро Червінчак, а секретарював п. Вінтик. Делегат Українського Нац. Обєднання п. Ерстенюк Дмитро виголосив реферат про сучасне положення українського народу під Польщею та пояснив виборчу ординацію до громад. В дискусії забирали голос місцеві громадяни, зокрема п. Вінтик вказав на громадську дисципліну як на одинокий засіб перемоги при виборах. Віче покінчилося відспіванням нац. гимну.

ДОБРОМИЛЬЩИНА.

Дня 7. липня ц. р. відбулася в Смільниці, пов. Добромиль, довірочна нарада в справі виборів до гром. рад. Присутніх 30 осіб П. Вахович Микола, делегат Народн. Комітету з Хирова, представив присутнім політичне положення українського народу та пояснив порадник про виборчу ординацію. — Вибір членів гром. ради відбувся в Смільниці в неділю дня 3 VII. ц. р. Проти вибору 12 членів і 6 заст. гром. ради внесено протест дня 8. VII. ц. р.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Свято Шашкевича.

Поклик до участи в святі Маркіяна Шашкевича в Підлисю.

Земляки!

Дня 7. серпня ц. р. під памятником на Білій Горі в Підлисю, пов. золочівський, стація залізнича Ожидів, український нарід святкуватиме традиційне свято в честь незабутнього Маркіяна Машкевича і віддасть Йому належну пошану за Його великі слова-ідею, передані нашому поневоленому народові.

На тім всенароднім торжестві не повинно бракувати ні одного свідомого українця, кому лише позволять на це обставини. Тому спішіть усі, висилайте представників місцевих сіл, делегатів національно-культурних інституцій, організуйте сокільські і пластові відділи та взагалі доложіть усяких зусиль, щоби звеличати достойно память Маркіяна Шашкевича який перший збудив нас і причинився до відродження нашої мови і літератури на Галицькій Землі.

На випадок слоти свято відбудеться дня 14. серпня ц. р.

ЗА КОМІТЕТ СВЯТА:

Бучацький Сидір голова, д-р Залужний Осип заст. голови, Чорнодольський Михайло секретар, Казимира Дмитро касієр

НОВИНКИ.

— **Селянська хліборобська виставка в Стрию**, яка відбудеться від 25. вересня до 2. жовтня ц. р., викликала велике заінтересування. Перші заповіли свою участь у виставці: „Маслосоюз" і господарське товариство „Сільський Господар" у Львові, „Ревізійний Союз Українських Кооператив" у Львові, „Центросоюз", редакція „Сільського Світу", фабрика пасти О. Левицької у Львові і централя українських пасічників у Львові. Богато експонатів заповідають селяне. Затривожене львівське „Товаржиство господарске всходней Малопольскі" заповіло на цей самий час у Стрию свою виставку. К. В.

— **Організація підкарпатських письменників.** Редактор ужгородського журналу „Наша Земля" В. С. Гренджа-Донський дав почин до оснування товариства молодих українських письменників на Підкарпатті, без огляду на їх релігійні та політичні переконання. Мета товариства: „Хочемо помочи нашим письменникам вийти дальше як поза Ужгород і Хуст, хочемо, щоб вони ввійшли до загальної української літератури й щоби широкі українські простори почули запах закарпатської смереки". Коли мета така широка, чому звужувати її застереженням про товариство „молодих" письменників? Як означувати молодість: по віку (скільки літ максімум і мінімум?) чи по даті першого друкованого твору? Чи Закарпатська Україна має аж стільки молодих письменників, що може скласти окреме товариство? Якщо є їх кількох то вони могли би розвинути свій талант тільки через взаємини із старшими, що мають життєвий та літературний досвід, такими як В. Пачовський і В. Бирчак, які живуть там…

— **На будову оселі** українських робітників пера в Яминій склали до Земельного Банку д-р М. Паньчишин 33 долярів і 50 с.; Володимир Децикевич 1 дол. 10 с.; о. І. Порайко 55 амер. сант., М. і Е. Базики 56 сант.

— **Страйк столярських челядників.** Столярські челядники у Львові домагались підвишки своїх плат. Їх майстри не могли на ці домагання погодитись і залишили кожному варстатові свободу порозумітись щодо плат із своїми працюючими. Страйк тріває далі.

— **Переслідування ортодоксів?** „Морґен" приносить звістку, що останніми днями перестав виходити львівський орган жид. ортодокс. партії „Аґудас Ізраель", п. з. „Дос Лемберґер Вохенблат". Є це за короткий час третій випадок припинення ортодоксійного часопису; у Варшаві припинили орган „Дер Юд" а в Кракові денник „Аґуди".

— **А прецінь тремтить земля!** — Так треба перекласти в нинішних часах славний оклик Галілея: „А прецінь крутиться земля!" З Персії приходить звістка про землетрус; у Відні відчули два підземельні тремтіння на протязі кільканадцяти секунд. Селяни зпід Золочева, на Вороняках, упевняють, що чули на цих горах підземельні відгомони. Геольоги рішать чи це теж землетрус.

— **Катастрофи.** Минулого тижня і наш Прут, ідучи за прикладом Міссісіпі, збунтувався проти своїх берегів. З гір удаpила нежданно повінь … [illegible]

У Венеції буря ... на костел св. Марка. У Кремоні ... кілька будівель, убитих 4 особи, 5 ранених. У Вилешині град знищив засіви. У Венецуелі великі повені; одно місто залите; 10 осіб згинуло. У Швейцарії біля Цюріху поїзд наїхав на авто; два пасажирі вбиті. У Країні впав сильний град. У Давії повінь наробила багато школи, багато засівів знищених.

— **Нечиста сила.** У підваршавськім селі Любратів показував селянам свій винахід якийсь доброрій, ходячи по поверхні води при помочі гумового мішка. Селяни рішили, що це „нечиста сила" і побили його ціпами.

— **Королі воздуха.** Німецька фабрика самолетів будує два апарати для комунікації з Америкою. Будуть це велитні 16 м. довжини, 3 м. ширини, швидкости 200 км. на годину, видержности 8.000 кг., з місцем на 9 пасажирів і летом без зупинки 7000 до 8000 км. Чемберлін прийняв пропозицію відлітати з половини морського шляху на літаку із корабля для перевозки листів.

— **Ріжні рекорди.** Поля Негрі, яка кілька тижнів тому вийшла замуж за грузинського князя вже має досить подружа і хоче розводу. Вплив кіна буває всесильний... — Одно тільки італійське місто, Мілано, зібрало 3 міл. податку від нежонатих. — Польща має 40.000 студентів. — В одному воєвідстві Кельце вільних 300 посад поліцаїв. — У карній (поправчій) школі міста Гетінген 6 хлопців зорганізувало бунт проти своїх вихователів. — Найбільша австр. металева фірма Найрат збанкрутувала на 20-кілька міл. шилінгів. Абсольвент пром. школи у Кракові, Чайковський, виграв на добродійній льотерії... авто. Почувши про виграну, дістав із зворушення нервової атаки. — У Німеччині зрештували „князя" злодіїв Ертеля, із шляхоцької рідні, який прибрав собі прізвище Еґльофштайн і як прибраний американський делеґат „Червоного Хреста" драв у Румунії цілі товарні поїзди. — Американський летун Возо побив світовий рекорд висоти лету: 13.714 м.; коли зіхав з ним, аітак згорів; летун здоровий.

— **Боротьба за чистоту мови.** У Льондоні почала працювати міжнародня комісія для дослідів над засобами, як зберігти чистоту англійської мови. Міжнародня, бо нині англійською мовою розмовляють і в Австралії і в Америці і на ріжних островах. У кожній країні буде окрема комісія у постійних взаєминах із льондонською; вони будуть виміновати думки і спільно доходити до загальних висновків, які будуть обовязковими на всіх просторах англійської мови. Велику увагу звернуть на чужинні слова, що продираються до мови. Англія, як бачимо, йде полекуди за прикладом Франції, яка маючи „Франц. Академію" невпинно стежить за одноцільністю літературної мови, її чистотою та ясністю.

— **Літературний куток.** Польський письменник Владислав Оркан одержить з нагоди 35-літньої літературної діяльности почесну емеритуру від уряду. — Моріс Метерлінк видає нову песу „Марія-Вікторія". — Бляско Ібанєс видав нову повість „Морський папа" про Педро-де-Луна, з бурхливої доби середновіччя, схизми, констанцького собору і авіньонського полону пап. — Еміль Людвіґ, автор монументальних життєписів Бісмарка та Вільгельма II. заповідає на осінь том поезій. — Уелс заповідає за місяць нову повість, із вуглевого страйку під таємним заголовком „А проте..." і підзаголовком „Портрет дами". — Міжнародне психоаналітичне т-во у Відні видало „Вступ до техніки аналізи над дітворою" Анни Фрейд і „Як стати психольогом" Т. Рейк. — У розкішнім французькім виданні вийшли „Записки божевільного" Гоголя з 21 офортами, у 251 примірниках. — Про мистецтво Чарлі Чапліна видав книжку відомий французький критик Анрі Пуляйль.

— **Мандрівка антильоп.** У країні Свазі (півд. Африка) 30.000 голодних антильоп (званих гну) вибралось на поля за поживою, громадами по 2.000 штук. Все, що надибали на дорозі нищили. Селяни стріляли їх сотнями.

— **Радіостежні листи** припоровила вже поліція в Будапешті, шукаючи за податковим „побориєм", який утік з грішми. Коли його фотографія пішла на провінцію стаціями радіо, на одній селі, де було радіо, пізнали ошуканця негайно.

— **Причини розводів.** Офіціальна нюйорська статистика стверджує на підставі судових документів причини розводів процентовими цифрами. 41 проц. розводів було наслідком того, що муж мав любку; 12 проц. фінансові клопоти; 10 проц. невірність жінки; 8 проц. надмір дітей; 8 проц. сварливість жінки; 4 проц. ексцентричність жінки; 3 проц. розчарування; 2 проц. поганий домашній харч; 0.75 проц. безладдя в господарстві; 0.25 проц. біднота.

— **Світова всячина.** Англ. палата льордів приняла закон про трейдуніони, признаючи страйк недозволеним засобом економічної боротьби. — Померла одна з найвизначніших сучасних письменниць, італійка Матильда Серао. — У Києві сильна епідемія красухи. — У Ню Йорку урядовці підземельної залізниці погрожують страйком. — Між Берліном і Ню Йорком кінчать будову радіотелефону. — Ірландський уряд пропонує закон про кару смерти за деякі злочини. — Вдова по славнім тенорі Карузі виходить замуж за бувш. амерн. посла в Мадриті, Мура. — Від 1. жовтня 1924 р. до нині німецький уряд заплатив товарами союзним державам на рахунок репарацій 500,000.000 марок. — Почтову тарифу в Німеччині підвищили на 50 проц. — Англ. преса простує звістку буцім-то Англія могла би відступити мандат над Палестиною Італії. — У Монте Карльо один гість програвши всі гроші, пробував підпалити стіл рулетки бензиною і почав стріляти наосліп з револьверу. — Славний скрипак Ісаї, давно немолодий, оженився в Америці із своєю ученицею, молодою американською дівчиною.

— **Свобода** ч. 31. вийшла з таким змістом' На бездоріжжах. — Смерть румунського короля. — Хліборобська вистава. — Виборчі вислідн. — Виборчі надужиття. — Виборчий рух. — Вибори на Волині. — На самооборону. — Новинки. — Господарський відділ. — Дописи з краю (кільканайцять дописей). — Всячина. — Переписка редакції. — Відозви і комунікати. — Сміхне. — Чвертьрічна передплата „Свободи" коштує тільки 2.20 зол. Замовляти на адресу: Львів, Ринок 10, II. пов.

Лист до Редакції.

Подяка С. К. „Русь" з Ужгороду.

Хвальній Редакції дневника „Діло"
у Львові.

Просимо ласкаво помістити в найближчім числі Вашого дневника отсю подяку:

Виділ С. К. „Русь" в Ужгороді, заслухавши на своїм засіданні дня 11. ц. м. звіти футбалевої секції і секретаря клюбу про виправу дружини копаного мяча до Львова, приняв їх з найбільшою радістю до відома й одноцушно постановив переслати Хвальному Українському Спортовому Союзові у Львові, як рівнож і Спортовому Товариству „Україна" та всьому українському громадянству сердечну подяку за надзвичайно гарне приняття і гостину членів клюбу у Львові й на тих всіх місцях, куди наш клюб переїздив.

Виділ С. К. „Русь" має горяче бажання, щоб започатковані взаємини були й на дальше піддержувані та буде глядати найближчої нагоди, щоби своїх Дорогих Земляків з Галичини міг повитати тут на Підкарпаттю.

Ужгород, 15. липня 1927.

За Спортовий Клюб „Русь" в Ужгороді:
Д-р Едмунд Бачинський, в. р., голова.
Авґустин Лаврашин, в. р., секретар.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Централбанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Дописи.

ГОРОДОК ЯГАЙЛ. *(З виборчого руху в місті й повіті. — Що у нас вийшло з компромісу. — Наука на будуче).* Вибори до міської ради в Городку Ягайл. принесли з собою деякі додатні й деякі відємні явища. До додатних треба зачислити те, що українському виборчому комітетові вдалося зорганізувати ціле городецьке громадянство, як свідомих українців, так і причисляючих себе до т. зв. „старорусських", в один обєднаний, карний гурт. Виборча акція дала притоку до сотворення кріпкої організації городецьких громадян, якої передтим ніколи в Городку не було. Було це справжньою сатисфакцією бачити, як щодня на протязі кількох останніх тижнів сходилися десятки, а то й сотки городецьких громадян на спільну нараду під проводом голови виборчого комітету і Повітової Організації УНДО., місцевого адвоката д-ра Степана Білика, який вложив дуже богато труду й енергії в переведення цеї організації. В неділі відбувалися віча на ринку під голим небом з рефератом голови комітету. Вислід так зорганізованої акції був би був безперечно якнайкращий, та, на жаль, ні в однім з 4 кол українці не мали чисельної переваги, а з уваги на заключення польсько-жидівського бльоку (проти волі слабої в Городку організації сіоністів, які зрештою не взяли участи у виборах) грозив нам навіть провал. Це спонукало український комітет до заключення компромісу і сотворення спільного бльоку. Переговори з польсько-жидівським бльоком, у якім перевагу мали польські ендеки, були дуже прикрі, бо не лише щодо числа мандатів бльок був неуступчивий, але також щодо осіб: хотів накинути самих „порядних русінув". Найбільше боротьби зведено за особу адв. д-ра Ст. Білика, на якого поляки ніяк не хотіли погодитися. Лише завдяки енергічному переведенню переговорів з бльоком відпоручником українського комітету адв. д-ром Костем Вірецьким удалося здобути запевнення 10 мандатів і вільний добір осіб. Одначе не зважаючи на заключений компроміс, поляки при виборах у III. колі скерували адв. д-ра Білика, тому українці й жиди пішли лаве до виборів у тім колі і вибрали д-ра Білика, що одержав понад 900 голосів. Розлючені тим ендеки пімстилися в той спосіб, що в І. колі, де українці мали ледви 20 управнених до голосування, проти виразного компромісу й волі українського комітету замісць українського кандидата адв. д-ра Костя Вірецького, на котрого виборі українському комітетові дуже залежало, помістили на спільній листі відомого непрошеного „порядного русіна", місцевого почтового офіціяла Василя Процишина. Це дало притоку до того, що українці безпосередньо перед виборами з І. кола признали компроміс з польської вини зірваним і одноголосно здержалися від голосування в І. колі, так, що В. Процишина вибрано виключно польськими голосами. І в тім власне є відємне явище городецьких виборів. Пан В. Процишин, який перед війною мав навіть марку патріота, виломився зпід національної карности і не послухав зазиву Української Організації, щоб кандидатуру відкликати, чим викликав проти себе серед українського громадянства загальне обурення. Українське громадянство на сходинах дня 11. 7. ц. р. рішило поступок Процишина напятнувати і не приняти його в члени клюбу українських радних. Так отже загальний вислід виборів приніс українцям 9 мандатів (до десятого мандату, здобутого Процишином, українці не признаються), жидам 13 мандатів (у тім ані одного сіоніста), полякам 25 мандатів (переважно ендеків). „Направяки" не здобули у нас ані одного мандату. З українців вибрані: о. декан Еп. Роздольський, адв. д-р Ст. Білик, судия Макс. Хиляк і 6 міщан та передміщан. З огляду на зірвання компромісу українці внесли протест по причині всяких виборчих надужить.

В *городецькім повіті* вибори перейшли для нас на загал вдоволяючо. І так у *Добрянах* вибрано всіх 24 радних самих українців, у тім 1 жінку, Марію Вовк; у *Добростанах* 24 радних самих українців; у *Галичанові* 16 радних (всі українці, деякі національно малосвідомі); у *Волі Добростанській* 12 українців і 4 поляків (українці внесли протест проти виборів у І. колі); в *Зушицях* 12 українців і 4 поляків; у *Повітні* 12 українців і 4 поляків (тут виломився зпід національної карности Ізидор Крук, який з кількома перевертнями ділав на шкоду національної листи); в *Ставчанах* 26 українців, 6 поляків (між українцями є 3 хрунів); у *Каменоброді* всіх 16 українців; у *Братковичах* 18 українців, 6 поляків; у *Цуневі* всіх 16 українців; у *Мшані* 18 українців, 6 поляків; у *Керниці* 31 українців, 1 поляк; у *Стороні* всіх 16 українців. Цей вислід є рівнож заслугою Повітової Організації УНДО., а з окрема її голови д-ра Ст. Білика, що майже в кожній більшій громаді уладив окружне віче, на якім особисто реферував, а його канцелярія увесь час виборчої акції давала правні поради і вказівки.

РАВА РУСЬКА. *(Свято Борців).* У неділю дня 17. липня 1927 р. відбулося в Раві Руській заходом філії Т-ва Охорони Воєнних Могил повітове свято Борців за волю України. Вже від години 8-ої ранку почали збиратись біля церкви в Раві Руській „Соколи", „Луги", кооперативи, читальні „Просвіти" та інші товариства й установи і товпи народу, що з вінками прийшли віддати поклін Тіням Тих, що впали на нашім кровавім шляху до Волі... По середині церкви пристроєна зеленню і квітами могила з березовим хрестом — ціла заложена вінками від ріжних товариств і установ з повіту; біля неї почесна сторожа „Соколів" і „Сокілок" на переміну з усіх гнізд повіту. В годині 10-ій ранку почалася над могилою Служба Божа з панахидою при участи 12 священиків. Після Служби Божої почав уставлятися в годині 12-ій похід на місцеве кладовище на могили українських вояків. На чолі походу станули церковні хоругви і хрести, яких було 60 — це з пятьох поблизьких сіл церковні процесії; за ними довгий ряд вінків — було їх 65; на чолі уставлено з вінками дітей. Опісля делеґації від товариств і кооператив з повіту, які вислали від себе вінки. Впадала в око велика ріжнородвість вінків: тут і терневі і з кільчастого дроту і смерекові і з дуба і з квітів — майже всі з довгими, ріжнобарвними лентами, на яких видніли написи: „Борцям за волю України", „Синам Народу", „Мученикам за славу і волю Народу", „Із тисячі хрестів одному", „Незабутньому Синові і Братові" і т. д. За вінками станула духовенство повіту в чорних ризах, за ними мужеський хор, зложений з хорів поблизьких сіл. За хором, карним, рівномірним кроком машерувало 7 гнізд „Соколів" і „Сокілок" та один „Луг" у силі 266 людей з делеґатом „Сокола-Батька" на чолі. За ними товариства й установи, а далі маси народу з цілого повіту. Було до 4 тисячі народу, цілий похід був більше півтора кільометра довгий. На кладовищі над могилами українських вояків відправлено торжественну панахиду. Проповідь виголосив о. Чехович, парох з Річиці. Був незабутній момент, коли підчас співу „Вічная Память" усі хоругви похилились і закрили могили Борців, а „Соколи" станули на „Позір!". Опісля зложено на хрестах вінки і похід вернув назад під церкву, де розвязався. Тут делеґат „Сокола-Батька" відібрав звіт від зібраних „Соколів" і зложив привіт від Старшини „Сокола-Батька". Цілий час свята панував поважний, святочний настрій, а в поході взірцевий порядок. Підчас цілого свята пані з місцевої філії „Союзу Українок" збирали добровільні жертви на оправу могил і на українських інвалідів та прикрашували учасників свята синьо-жовтими стяжечками. Дохід з цеї збірки виносив 247.87 зол., з чого 50 зол. призначено на Українське Краєве Т-во опіки над інвалідами у Львові, а решту, по потрученні видатків на устроєння свята, зложено на щадничу книжечку (з подвоєним забезпеченням) на фонд будови памятника на могилах Героїв, до чого мусимо приступити як найскорше. Впорядчиками свята були визначені члени „Сокола"; взагалі уставлення походу передала Філія „Товариства Охорони Воєнних Могил" товариству „Сокіл" в Раві Руській. Хвалити і дякувати за участь у цім святі нема потреби і нема защо. Випадалоб хіба зганити тих, що їх не було, та Бог з ними! Не на теж умирали Ті, що їм це свято було присвячене, щоб над їхніми кістками почислити розрахунки. Нехай кожному сповнення святого обовязку принесе вдоволення, а власна совість нехай декого розсудить, чи добре поступив!

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

ОПОВІСТКИ.

Повітовий Народній Зїзд УНДО відбудеться (на підставі § 2 про збори) в неділю дня 31. липня 1927 р. о год. 2-ій пополудни в стодолі о. сов. Онуфрика в Скалаті. Порядок нарад: 1. Відкриття зїзду. 2. Програмовий реферат ред. Василя Мудрого делеґата Н. К. 3. Організаційний реферат п. д-ра Ст. Барана з Тернополя 4. Вибір голови і 10 членів П. Н. К. 5 Внески і запити та закриття зїзду. — За Тимчасовий Повітовий Народній Комітет: Олександер Пісецький, д-р Ар. Тригубчак, Мих. Коцюбка.

Дирекція Української Мішаної Гімназії, з правами державних гімназій у Рівному подає до відома, що іспити до І—VII. кл. включно відбудуться 1., 2 і 3 вересня 1927 р. до VIII. кл. потрібний дозвіл Кураторії. Прохання з документами (свідоцтво шкільне, як що є, метрика народження і свідоцтво про щіплення віспи) приймаються щоденно в канцелярії гімназії при Скарбовому заул. ч. 3. — Дирекція.

Дорогі Товариші абітурієнти перемиської гімназії з 1907 р. Звіт про зїзд 20-літний вислав я ще дня 11. червня 1927 р. порученим листом до редакції „Діла" — але лист той пропав по дорозі, як мене редакція опісля повідомила. Тепер реклямую сю допись. *Петро Зубрицький* в Порохнику. 133 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.